

АЕРОБІОЛОГІЯ (від *аеро...* і *біологія*) — галузь біології, що вивчає склад і закономірності поширення мікрочастинок біологічного походження у повітряному середовищі. А. розвивається на стику багатьох наук: *ботаніки*, *валеології*, *мікології*, *мікробіології*, *метеорології*, *алергології*, *імунології*, *сільського господарства*, *фізики* та ін. Об'єкти аеробіол. досліджень — атмосферні аерозолі біол. походження: пилок і спори рослин, грибів, мікроорганізми, комахи, а також політанти неорган. природи, що можуть вступати у взаємодію з мікроорганізмами, які містяться в повітрі. Аеробіол. дослідження тісно пов'язані з проблемами екології та медицини, зокрема з проблемою алергії. У структурі наук. аеробіол. досліджень переважають проблеми складу біол. аерозолей за якісними та кількісними характеристиками (аеробіол. моніторинг), закономірностей розповсюдження аерозолей та механізмів переносу шкідл. аерозолів повітрям. Термін «А.» запропоновано у 30-х рр. 20 ст. для опису мікроорганізмів поверхн. шарів атмосфери. Але дослідження біол. об'єктів повітря почалося значно раніше. Основи експерим. А. започаткував Л. Пастер, який 1860 запропонував нову науку — мікрографію, з'ясував природу поширення мікроорганізмів, що містяться в повітрі.

Аеробіол. дослідж. поділяють на два осн. напрями: А. зовн. середовища (відкритого повітря) та А. внутр. середовища (закритих приміщень). Об'єктами дослідж. А. зовн. середовища найчастіше стають пилок і спори рослин та грибів, комахи, рослинні і тваринні залишки, абіотичні частинки. Об'єкти дослідж. А. внутр. середовища, або аеробіол. інженерингу — мікроорганізми (віруси, бактерії), спори пліснявих грибів і мікрокліщі звичайні. 1974 на 1-му Міжнар. конгресі з

екології засн. Міжнар. асоціацію аеробіологів. 1-й конгрес з А. відбувся 1978 в Мюнхені. Академічні аеробіол. організації: Пн. аеробіол. федерація, Індій. аеробіол. асоціація, Італ. аеробіол. асоціація, Франц. товариство аеробіологів, Панамерикан. аеробіол. асоціація, Аеробіол. федерація Великої Британії, Швейцар. спілка аеробіологів. До 1991 в Україні проводилися спорадичні аеробіол. дослідження (визначення алерген. концентрацій пилку в повітрі; С. Лахно, 1967; Н. Ганжара, 1977–78). Від 1991 у Києві в Інституті ботаніки НАНУ в лаб. палеоботаніки аеробіол. дослідження почали проводити систематично із застосуванням сучас. методів та інформ. засобів (В. Савицький).

Рекомендована література

1. Лахно С. Н. Распространение пыльцы в Киеве // ВД. 1967. № 4;
2. Ганжара Н. П. Аэропаллинологические наблюдения в Одессе // Вопросы этиологии, патогенеза, диагностики и лечения аллергических заболеваний. Ташкент, 1980;
3. Тарасов В. Аэромикробиология. Москва, 1987;
4. F. Spieksma. Pollinosis in Europe: New observations and developments // Review of palaeobotany and palynology. 1990. Vol. 64, № 1–4;
5. V. Savitsky and all. Airborne pollen in Kiev (Ukraine): gravimetric sampling // Aerobiologia. 1996. № 12;
6. P. Comtois. Principles and history of aerobiological sampling. XVI international Botanical Congress. 1999;
7. Мейер-Меликян Н. Р. и др. Принципы и методы аэропаллинологических исследований. Москва, 1999.

В. Д. Савицький, О. В. Савицька

Бібліографічний опис:

Аеробіологія / В. Д. Савицький, О. В. Савицька // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42700>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).